

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. I. Sententia Thomistica.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73455)

do fit causa alterius; sed hoc implicat in DEO; ergo etiam implicat scientia à posteriori. Major liquet: quia cum scientia in genere sit rei cognitio per causam; in hoc differt scientia *propter quid*, & *quia*, quòd illa pro medio demonstrativo assumat medium, quod non tantum sit causa in cognoscendo, sed etiam in essendo, & ex parte cogniti; ista verò assumat medium, quod quidem est notius quo ad nos, & causa in cognoscendo: ex parte verò objecti cogniti & in essendo est effectus minus notus quoad se.

Minor probatur primò; quia in DEO non datur alia virtualis causalitas & subordinatio ex parte cognitionum, nisi per connotationem ad causalitatem & subordinacionem objectorum cognitionum, ut ex decursu patebit: sed ex parte objecti cogniti effectus subordinatur suae causae; ergo etiam talis est ordo ex parte cognitionis divinae, adeoque sola relinquitur scientia à priori. Secundò effectus creatus in tantum fundat notitiam evidentem & scientiam de DEO à posteriori, in quantum est medium cognoscendi DEUM modo abstractivo, imperfecto, & quoad an est: atqui talis modus cognoscendi seipsum repugnat in DEO: quia includeret cognitionem immediatè terminatam ad creaturas, adeoque specificatam à creaturis, abstractionem exclusivam quidditivae cognitionis, &c. quae sine imperfectione concipi non possunt.

20. Oppones: Qui causam cognoscit in effectu, ille habet scientiam à posteriori, atqui DEUS se ipsum ceu causam cognoscit in effectibus creatis: ergo habet scientiam à posteriori: Minor est S. D. I. 1. ad Annib. d. 3. q. 2. a. 1. in c. ubi dicit: *DEUS se ipsum videt in creatura representatum*, & exinde patet: quia sicut est impossibile causam comprehendere, & non videre in ipsa effectus contentos, sic est impossibile effectum comprehendere, quin in ipso cognoscatur causa ipsius: sed DEUS comprehensivè cognoscit omnes effectus creatos: ergo & se ipsum tanquam causam in creatis effectibus cognoscit.

Resp. negando, vel disting. maj. qui videt causam in effectu, & ex effectu conc. maj. & non ex effectu nego maj. vel explicativè: qui videt causam in effectu, tanquam dependentem in cognoscendo ab effectu, conc. maj. tantum ut terminum dependentiae & connexionis, nego maj. sed DEUS videt se ipsum in effectibus creatis, ut terminum dependentiae, quam habent effectus creati à se, tanquam causam, concedo min. videt se ipsum in effectibus creatis, & ex ipsis, ita ut cognitio sui virtualiter dependeat à cognitione effectus, ceu medio cognoscendi, nego min. & conseq.

Et datur instantia: DEUS per suum intelligere primordiale comprehendendo suam essentiam comprehendit omnes terminos cum illa necessariò connexos: nec tamen illud intelligere habet rationem scientiae à priori strictè sumptae: ergo tamen si DEUS cognoscendo comprehensivè effectus creatos attingat omnes causas eorundem tam ordinis creati, quam increati, non sequitur quòd illa cognitio sit scientia à posteriori. Igitur sicut ad scientiam à priori ulterius requiritur, quòd ex parte objecti & effectus cogniti sit aliqua dependentia à causa tam in essendo, quam cognoscendo, sic ad scientiam à posteriori requiritur, ut ex parte objecti & causae cognitae sit dependentia ab effectu, non quidem in essendo, sed tamen in cognoscendo: qualis in intellectu Divino non potest admitti.

Colliges tertio contra Godoyum, Non dari in DEO scientiam suae intellectualitatis, vel intelligere actualissimi, ut enim daretur ejus scientia, deberet posse cognosci in aliquo medio virtualiter priori, & habente rationem causae virtualis; sed hoc dici nequit: siquidem nec intellectualitas ab essentia, nec intelligere actualissimum ab intellectu virtualiter intrinsecè distinguitur, sed intelligere actualissimum est ipsum primordiale constitutum divinae essentiae, prout in 3. disput. diximus.

ARTICULUS III.

An & quomodo in DEO dentur ideae?
Ad q. 15. S. Th.

S U M M A R I A.

1. <i>Quid sit idea?</i> 2. <i>Dari ideas in DEO probatur autoritate & ratione.</i> 3. <i>Non nisi rerum operabilium ideas dantur.</i> 4. <i>Ipsa Divina essentia est idea rerum creaturarum & creabilium.</i> 5. <i>Pluralitas idearum exponitur.</i> 6. <i>Omnium creaturarum & jam possibilem ideas dantur in DEO.</i> 7. <i>Mali formalis idea non datur.</i> 8. <i>Materia prima seorsim non habet ideam.</i> 9. <i>Divina Persona non ideatur per essentiam.</i> 10. <i>Dantur ideas omnium tam individuorum, quam specierum.</i> 11. <i>Refellitur sententia Scotti.</i>	12. <i>Refellitur sententia Granadi.</i> 13. <i>Quomodo omnia vivant in DEO?</i> 14. <i>Quomodo DEUS respiciat creaturas in esse cognito?</i> 15. <i>Qualis similitudo inter Divinam ideam & creaturas?</i> 16. <i>Idea Divina multiplicatur virtualiter extrinsecè.</i> §. I. <i>Sententia Thomistica.</i> Suppono ex Philosophia, quòd idea sit forma intelligibilis, ad quam respiciens artifex aliquid ad ejus instar operatur: ita ut idea de materiali & entitativè dicat ipsam speciem expressam intelligentis

gentis artificiosi; de formali autem passivam imitabilitatem ipsius, ratione cuius pertinet ad genus causæ formalis extrinsecæ. Unde sequitur primò, quòd ratio ideæ nulli alteri agenti, quàm intellectivo convenire possit. Sequitur secundò, quòd eadem forma intelligibilis ut comparata ad intelligentem habeat rationem speciei expressæ, eundemque intelligentem denominet; quatenus verò comparata ad rem artefactam, à qua est imitabilis, sic induat rationem exemplaris, & sic sub illo posteriori solum conceptu habeat rationem ideæ.

CONCLUSIO. In DEO dantur ideæ omnium creaturarum (2) ab ipso operabilium. (3) & rationem ideæ habet ipsa Divina essentia. (4) pluralitatem verò idearum non habet nisi ex connotatione ad creaturas, à quibus est diversissime imitabilis. Ita communiter Thomistæ ad mentem S. D. q. 15. Oppositum tenet Scotus quoad 2. p. docens in 1. d. 35. q. 1. ideam esse ipsam creaturam quatenus ab aeterno præexistentem in esse diminuto, objectivo & cognito.

Prima pars est expressa doctrina PP. in primis D. Dionysii qui c. 5. d. div. nom. rationes rerum in mente divina existentes vocat exemplaria & rationes substantivas. D. Aug. 1. 83. qq. q. 46. Prima vis, inquit, in ideis constituitur, ut nisi eis intellectus sapiens nemo esse possit. Imò idem relatus à S. D. in q. 3. d. Ver. a. 1. dicit: qui negat ideam esse, infidelis est. idque deducit ex illo Joan. quòd factum est in illo, vita erat: quid est hoc, inquit, vita erat? facta est terra, sed ipsa terra, que facta est, non est vita. Est autem in ipsa sapientia spiritaliter ratio quadam, quæ terra facta est. Boetius quoque 1. 3. d. consol. meo 9.

Tu cuncta superno
Ducis ab exemplo, pulchrum pulcherrimum
ipse
Mundum mente gerens, similique ab imagine formans.

Ratio est: Agentis intellectualis & artificiosi, quod proinde ex præstituto sibi sine operatur, proprium est, habere propositum sibi exemplar, ad cuius imitationem producat effectum: sed DEUS est tale agens: ergo juxta propositum exemplar seu ideam operatur. Quam rationem expresse D. Damasc. DEVS omnium auctor est, ergo omnium, que sunt, rationes in se & causas (hoc est ideam) jam ante in se ipso præhabet. Et D. Aug. 1. cit. omnia ratione sunt condita, aliis casu & fortuito evenient: nec eadem ratione homo, quæ equus, &c.

Secunda pars exponit, quarum rerum rationes seu ideæ sint in DEO, & probatur. Illarum rerum rationes seu ideæ sunt in artificie, quas ipse ad idearum imitationem operatur: ergo earum, quæ DEUS ut artifex operatur & operari potest, ideæ habet, quas verò operari non potest, earum nullæ sunt in DEO ideæ.

Tertia pars asserit, Divinam essentiam habere rationem ideæ, & patet ex præsupposita explanatione ideæ. Nam in eo formaliter consistit ideæ, quod est species & forma intelligibilis per artificiosam productionem ab effectu imitabilis: sed respectu intellectus divini essentia divina

habet formalem rationem formæ intelligibilis, eaque propter eminentissimam continentiam omnium creaturarum est ab iisdem infinitis modis imitabilis & participabilis, ergo, unde etiam per ordinem ad ipsum intellectum divinum habet rationem speciei, per ordinem verò ad creaturas producendas vel producibiles rationem ideæ.

Quarta pars affirmat & explicat pluralitatem idearum in DEO. Dari plures ideæ, colligitur ex modo loquendi SS. PP. ipsiusque scriptura: nam Heb. 11. Fide, inquit Apostolus, intelligimus aptata esse secula verbo DEI, ut ex invisibilibus visibilia fierent. ubi S. D. per ly invisibilibus ideæ intelligit, quas etiam plurali numero loco cit. S. Dionys. appellat substantivas rationes existentium prædeterminativas, uti & Mercur. Trismeg. rerum nascentiarum seminales rationes. Et D. Aug. sup. singula, inquit, propriis esse creatura rationibus.

Cæterum, quòd sint plures ideæ & quòd ista pluralitas, quæ utique non est realis, sed rationis ratiocinata, non sit desumenda ex parte divinæ essentia & ex fundamento distinctionis virtualis intrinsecæ, sed ex parte & connotatione rerum productarum, vel producibilium, ratio est: tot sunt ideæ, quot sunt diversæ imitabilitates & participabilitates divinæ essentia; sed tot sunt ejusmodi imitabilitates, quot sunt creaturæ producibiles: ergo etiam tot sunt ideæ, Minor constat: quia, ut dicebat D. Aug. alià ratione homo, quàm equus. Angelus quàm homo, &c.

Jam verò, quòd ista pluralitas non sit virtualis intrinsecæ, inde constat, quia pluralitas, quæ non ex formalis objecti & linear diversitate, sed ex multiplicatione objectorum materialium connotatorum & intra eandem lineam accipitur, illa non est virtualis intrinsecæ, sed extrinsecæ: sed talis est multiplicatio idearum in DEO, ergo.

§. II.

Corollaria.

Sequitur ex dictis primò. Omnium creaturarum non tantum actualium, sed etiam possibilium ideæ esse in DEO, illarum quidem, quia ipsas DEUS per suam divinam artem actu producit; istarum verò, quia illas videt ad sui imitationem producibiles; seu quia videt suam divinam essentiam sic & sic infinitis modis participabilem. Unde etiam respectu creaturarum actualium ideæ divinæ sunt actu practicæ: respectu verò possibilium tantum sunt virtute practicæ.

Sequitur secundò. Mali formalis & peccati in DEO nullam dari ideam, quia malum & peccatum non continentur in virtute divinæ essentia effectricis, sed tantum potentia deficientis, nec ullo modo est à DEO operabile vel effectibile.

Sequitur tertio. Materiam primam seorsim sumptam non habere ideam in DEO, quia ut sic neque per absolutam potentiam produci posse suppono ex Philosophia, habere verò ideam ratione totius compositi, in quo & per cuius existentiam existit.

Sequitur quarto. Divinam essentiam non esse ideam Filii, vel Spiritus S, quia istæ divinæ personæ